

תולדות עם ישראל בדורות האחרונים

לבתי ספר דתיים

חלק ב

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעותיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

פרק ראשון	—	(10×4)	—	40	נקודות
פרק שני	—	(26×1)	—	26	נקודות
פרק שלישי	—	(9×2)	—	18	נקודות
פרק רביעי	—	(4×4)	—	16	נקודות
סה"כ	—			100	נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: הבא בתשובותיך עובדות, ואל תסתפק בהערכות כלליות.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

המשך מעבר לדף ◀

השאלות

פרק ראשון (40 נקודות)

ענה על ארבע מהשאלות 1-6 (לכל שאלה – 10 נקודות).

1. בין עולי העלייה השלישית היו גם עולים דתיים.
הצג מאפיין משותף אחד לעולים הדתיים ולשאר העולים בעלייה זו.
הסבר מדוע הקמת "הפועל המזרחי" נבעה מהקושי של העולים הדתיים להיות חלק מ"המזרחי"
מצד אחד, ומהקושי להשתלב ב"הסתדרות העובדים" מצד אחר.
2. "הספר הלבן" של מקדונלד (1939) מבטא שינוי במדיניות בריטניה בנוגע למעמדה של ארץ-ישראל.
הסבר את השינוי.
הסבר כיצד הסעיף הנוגע לעלייה קשור אף הוא לשינוי זה.
3. הצג את עמדת "ההגנה" בנוגע לשיתוף הפעולה עם הבריטים במלחמת העולם השנייה.
הצג גם את עמדת האצ"ל בנושא זה בתחילת המלחמה, והסבר את השינוי שחל בעמדת האצ"ל
בתחילת 1944.
4. בסוף מלחמת העצמאות נחתמו הסכמי שביתת נשק בין ישראל למדינות ערב.
הצג סיבה אחת לרצונו של כל צד – ישראל ומדינות ערב – בשביתת נשק (סה"כ שתי סיבות).
ציין את המדינות שחתמו על ההסכמים.
5. הסבר מדוע ראו מנהיגי המדינה חשיבות גדולה בהעמדת אייכמן לדין בארץ.
הצג שתי השפעות של משפט אייכמן על החברה בישראל.
6. הצג סיבה אחת לניצחונה של ישראל במלחמת ששת הימים. הצג השפעה אחת של הניצחון על
תחום הכלכלה של מדינת ישראל והשפעה אחת על תחום יחסי החוץ של מדינת ישראל.

פרק שני (26 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 7-9.

בשאלה שבחרת ענה על שני הסעיפים א-ב.

7. המדיניות האנטי־יהודית בגרמניה הנאצית

א. הצג שניים מהחוקים/תקנות שנחקקו נגד יהודי גרמניה בשנים 1933-1935, והסבר כיצד

תוכנו של אחד מהם תאם את האידאולוגיה הנאצית. (13 נקודות)

ב. הסבר מטרה אחת של השלטון הנאצי בארגון "ליל הבדולח".

באיזו עילה (תירוץ) הצדיקו הנאצים אירוע זה? (13 נקודות)

8. העמידה היהודית בגטו

א. בנספח המצורף מוצגים שני תצלומים של מכירת ספרים בגטו ורשה.

בחר באחד התצלומים והסבר כיצד הוא משקף מציאות של "קידוש החיים" בגטו.

(13 נקודות)

ב. בגטאות רבים התעוררה מחלוקת בין התומכים במרד בנאצים ובין המתנגדים למרד.

הצג טיעון אחד של כל צד במחלוקת זו (סה"כ – שני טיעונים). (13 נקודות)

9. שארית הפלטה ותנועת "הבריחה"

א. הסבר מדוע יהודים רבים משארית הפלטה לא חזרו לגור אחרי המלחמה בארצות מוצאם.

(12 נקודות)

ב. הצג שתיים מהקבוצות שהנהיגו את "תנועת הבריחה".

ציין שתיים מהפעולות שנקטו אנשי התנועה למימוש מטרותם.

(14 נקודות)

◀ המשך בעמוד 4

פרק שלישי (18 נקודות)

ענה על שתי שאלות: על אחת מהשאלות 10-11 (9 נקודות), ועל שאלה 12 (חובה) (9 נקודות).

במהלך ההפוגה הראשונה במלחמת העצמאות הגיעה לארץ אניית הנשק של האצ"ל – "אלטלנה".
לפניך קטע העוסק בפרשת אלטלנה מנקודת המבט של אנשי האצ"ל.

לקראת הגעתה של אלטלנה, נתעוררו דיונים באשר לחלוקת המטען שעליה. בגין ביקש כי עשרים אחוזים מן הנשק יועברו לירושלים כדי לחמש את "הגדוד הירושלמי" (של האצ"ל), ובן-גוריון נתן לכך את הסכמתו. בעניין זה חשוב לציין כי בירושלים המשיכו להתקיים "ההגנה", האצ"ל והלח"י כארגונים נפרדים בהסכמת הממשלה הזמנית, וזאת משום שירושלים עדיין לא נכללה בתחומי מדינת ישראל. בקשתו השנייה של בגין הייתה ששאר הנשק יועבר לגדודי האצ"ל שהתגייסו זה מקרוב לצבא. לבקשה זו לא הסכימו נציגי הממשלה. הם לא הבינו כי לאחר שנים של מחסור מתמיד באמצעי לחימה, רצה בגין לתת לחייליו את ההרגשה שאינם באים "עירומים" ושלוחמי המחתרת מצטרפים לצבא "על צידם".

(מעובד על פי אתר האצ"ל)

ענה על אחת מהשאלות 10 או 11.

10. על פי הקטע, על מה הסכימו בגין ובן-גוריון, ומדוע נתן בן-גוריון את הסכמתו לכך?

11. על פי הקטע, על מה היו חלוקים בגין ובן-גוריון? הסבר את עמדתו של בגין.

המשך בעמוד 5

12. לפניך קטע העוסק בפרשת אלטלנה מנקודת מבטו של בן-גוריון. קרא אותו וענה על השאלה שאחריו.

ב' 26 במאי הוצאנו פקודה על הקמת צבא הגנה לישראל... הסעיף הרביעי של הפקודה הוא נגד הקמתו וקיומו של כוח מזוין מחוץ לצבא ההגנה לישראל. ושוב: זה לא היה סעיף המכוון רק לסדר ממלכתי תקין – אם כי גם זה חשיבותו גדולה ומכרעת – אלא צורך ותנאי חיוני להתגוננותנו: נגד אויב חיצוני אפשר לעמוד רק בכוח צבא אחיד, המציית לממשלה אחת ולפיקוד עליון אחד...

תוך הפרת חוקי המדינה והתחייבויותיו... הביא אצ"ל לארץ אנייה עם נשק. גם אילו לא הייתה הפוגה מטעם האו"ם היה העניין הזה חמור למדי, כי אין שום מדינה יכולה לסבול שאנשים פרטיים או ארגון פרטי יכניסו לארץ, בלי רשות הממשלה, אפילו את הכמות הקטנה ביותר של נשק... זאת משום שהוא מעמיד בסכנה את המדינה ומכשיר את הקרקע למלחמת אזרחים בקנה מידה רחב. נוסף על כך, נעשה דבר שיש בו הפרת סידור בין-לאומי של האו"ם, שמדינת ישראל קיבלה על עצמה.

(מעובד על פי נאום דוד בן-גוריון בישיבת מועצת המדינה הזמנית מ-23.6.48)

על פי הקטע, עמדתו של בן-גוריון בנוגע לאלטלנה הושפעה מחששו ממלחמת אזרחים.

— הסבר עמדה זו על פי מה שלמדת על היחסים בין הנהגת היישוב לבין המחתרות בתקופה שלפני הקמת המדינה.

— על פי הקטע, ציין עוד סיבה אחת המסבירה את עמדתו של בן-גוריון בנוגע לאלטלנה.

המשך בעמוד 6

פרק רביעי (16 נקודות)

כתוב בקצרה על ארבעה מהמושגים 13-19 (לכל מושג – 4 נקודות).

13. משטר טוטליטרי

- באילו מדינות באירופה צמחו משטרים טוטליטריים בין שתי מלחמות העולם?
- ציין שני מאפיינים של משטר טוטליטרי.

14. הסכם המיעוטים

- מתי נחתם הסכם המיעוטים, ומה הייתה מטרתו?
- מדוע התנגדה ממשלת פולין להסכם זה?

15. "יבסקציה"

- מה הייתה המטרה של ה"יבסקציה"?
- ציין שתיים מפעולותיה.

16. המלחמה הקרה

- באיזו תקופה התרחשה המלחמה הקרה?
- מה היו הגורמים למלחמה זו?

17. השוק האירופי המשותף

- מהו השוק האירופי המשותף, ומתי הוקם?
- כתוב שתיים ממטרותיו.

18. ברית ורשה

- על איזה רקע הוקמה ברית ורשה, ומה הייתה מטרתה?
- ציין שלוש מהמדינות שהיו חברות בה.

19. הפליטים הערבים

- ציין סיבה אחת לברירתם של הערבים מבתיים במלחמת השחרור.
- מדוע לא יישבו מדינות ערב את הפליטים בארצותיהן?

בהצלחה!

נספח: תמונות לשאלה 8

תצלום ב

תצלום א

מקור התמונות: ארכיון התצלומים של "יד ושם"